

ՀՄՈՒՄՆԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

(LA MORTE EMBALMÉE)

Ազատուհան համար մեռելն հրեշտակաճան
Որդին վարաց համայնքներն,
Հայն գրքերուս արեւ, գեղեր մը ձեռնուսն,
Դրն աստի մը մէջ տարորդն:

Հանեցին խեղճ դործարանները՝ սանազին
Սոյ գործունէն կապարաճոյր,
Եւ արիւնտ դատարի փորն մէջ ձորեցին
Պէս պէս խելը սնուշարոյր:

Կիրի փոշ թափեցին ձեռն, զբոս ու խայծղան,
Երբ լեռնեցան ամբողջովն,
Պզտիկ արմատ ստեղծ մը կարեցին զայն
Առանց ծաղ մը տալու մորթին:

Սէքերուն տեղ ուր մեծ բնութիւնը հասած էր
Անրին կապտուն իր երկնքին,
Եւ գորս լավեր սիրի փրոսմը դարուսեր,
Արուեստական աչքեր զբերին:

Դեղատոմար, գործածող տեսակ մը խեղճ,
Հայն գարացն յաջողեցան,
Ու կաշկանձեր, զգարթ, սոյ հասողի գէշ,
Այն աստի չը փորսի բնու:

Մենք եղէք Որբերն պիտի գնե՞ք ձեռքերին
Մտով մը պէս հիշեցան ու չոր,
Եւ մարմար պէս միտ կարծի այս գործուսեպէն
Պիտի շարժել ոչ մէկ կարտիս:

Եւ ներքեղն եւ խելութեամբ քառակնի
Մանրակի գոյն իր շրթուք,
Եւ սոցոսի մը վրայն ու ձեռքը նրբին
Փոսար, օրակ, յուստեղբուրուք:

Բացի կուրսն, ու իր բերանը զոգեցին,
Ազուրիւսեմը ու վարով լեցան,
Եւ կապեցին հոգեթափաններն արուսը պզտիկ
Իր խեղճ պզտիկ պաշ ուղբերուն:

Փաթեթեցի զայն պատանքը մը մէջ շարքերայ,
Մարտի երկար զարկեր ձգին,
Ու ծուրն դնելով լոզմայանքն յանկարծ անցայ
Ջրոտու վարաց զանազանքին:

Ենայ, ջրասի գերաստեղծութեան մէջ կատարի,
Մտն ու ճնշող ինչպէս կապար,
Պառկեցեցի զայն բերեղեպ մէջ դառալիս,
Վարդի գէղն մը վրայ երկար:

Դիակի հտար սնեակէն խոյս տուած էր.
Մեղ գոծանքով ու թաւանքով
Վրայ յապարի, փրփուլով, կրկնի թոյրեր
Տաք, ծանր, մեղիկ, կը թռչէին:

Ու կ'ըլտէ խեղճ սրբիկ այն սմական,
Ի արթնոցներով իր գեղը շէլ,
Կը ծրէր ինքնարկ թէ քեզայն էր ան
Հելլոստեան գիրք թեւերուն մէջ:

Եւ ցըմուտ, զով նրբուր մէջ ուր սուեճող
Տանն սանդուղք սեւամարմար,
Մահաճանձ կանթեղներու ի ցոտ ու իջող,
Փանկի մը տակ որ խոյս յար:

Մեռելն, անպայտ իր դառալին մէջ պերճագեղ,
Պար զիտուութիւնը ծաղկող,
Իմ ապուրեանս տալեւ, անեղծ, ինչ, սիրազեղ,
Կը ջրանայ, անրիծ, անխոս:

ՄՈՒՄՆԱԾ
Ք-է-է: ՍՐԵԱՅ ԶՊԱՆԱՆՆ

6 ապրիլ 1892

ՄԻԱԿԱՆԻ

Երկի ասորիլն առաջինն են քր
Բնութիւն, երկնակի, երկնեք կ'որհնէր
Անն հոգեւ մէջ վեր արծաթեղ յոյս
Թռչնիկը կարու տայն բարի յոյս:

Բարի յոյս, ասորիլ, կապտայ, ծաղիկ, սէր.
Այս բնուից ի տես ուժ պիտի ըսէր
Թէ կան տրտմութեք, թէ կայ գեղեցման,
Թէ կայ մը մարդիկ որ սպոր կուրան:

Ամպեր նուր շղարք էին յորիններ
Երկնի ճակատան, զերտ արտախններ
Որ փութան զարգեր ազգուսէ հարսին,
Մէջին պարզեցան ու թեւեր վարսին:

Աննքն ասորիլ գո՞՞ իրեւէին,
Եւ զոգայտ, ձեռքը կողով մ'արիւսային,
Ապրիլ ծաղկանց հետ, իւր շուրջ ստեղծ
Նոր կեանք, նոր արեւ, զգարթութիւն, սէր:

Բարի յոյս, միանանց պատուհաններն
Մեղեցին աղբիւրը որ ծաղիկ սրբին,
Բարեւ, ինչպէս էք, այս ինչ արուսը օդ.
Եւ ազած էին թեթեւ պարզեցում:

Եւ մի գեղատի տեսայ նա աղբիւր
Որ պատահանի մ'առնէ, հանդարտիլի,
Նրասէր ձեռն ի ծնօտ եւ անկարկիր
Աննն այս խոյնքին, տօնին սիրալիլ:

Աղբիլ մ'այս գէ՞մքն կիսագեղ մտայն
Ազայ երեւէր, զոգեցն անկեղան,
Աղբիլ զեղանք զերտ մի զերպիլեւ,
Այլ արտասուայն որպէս նրոպիլ:

Շնորհակ զէ՞մքն վերայ մի ազու
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

ՀԱՏԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Եւ արտասուայն որպէս նրոպիլ
Թեթեւ գրծած էր արցունք մշտաճաս
Թէպէտ գեղեցիկ, թէպէտ ան մասայ,
Այլ կարծես զառամ բան մ'առնէր, տա՞ղ:

Կարծես սղորմուած էր զէ՞մ աշխարհի
Կեանքն իրն համար շունկը ինչ բարի
Ապրիլ սէր շունկը, եւ շունկը ինչ բարի,
Եւ կապտայն ալ չէր բընու գեղեցիկ:

Այս ծիծաղեցողուն մէջ այդ արտասույն
Այս մեծ հիմնին առնէ այդ մեծ սուգ
Լեզուն գին անհուն ցաւով, ապուրեանք
Եւ պատեց աչքերս տրտմութեան անպ:

Երբ այսպէս ապշած խորհիլ, արքունով,
Հողին ընդունայ վրտով անպատուս,
Դէպ յիմ կողմ զարմու գէ՞մքն գեղեցիկ
Եւ տեսայ, թը՞տուսն էր միակամի:

Եւ արտասուայն որպէ

